

Povodom 28. aprila - Svetskog dana bezbednosti i zdravlja na radu, Savez samostalnih sindikata Srbije sproveo je istraživanje **o uticaju izmenjenih uslova rada, izazvanih pandemijom, na psihičko zdravlje radnika**

Promena načina života i rada izazvana epidemijom, izolacija i opreznost u cilju očuvanja svog i zdravlja drugih, izaziva u mnogima negativna osećanja. Poremećaj svakodnevnice i nove emocije proizvode strah i strepnju, što dovodi do narušavanja psihičkog zdravlja. Mnoge stvari su se preko noći promenile, odlazak na posao, zajednički rad sa kolegama u poslovnim prostorijama, druženje sa prijateljima i porodicom ili odlazak kod lekara i dr. I dok je u početku delovalo da će pandemija kratko trajati i da ćemo se brzo vratiti svojim svakodnevnim rutinama, sada je daleko izvesnije da će novi način života, koji podrazumeva zdravstvenu i ekonomsku neizvesnost, potrajati još neko vreme.

Zadatak istraživanja bio je da se ustanovi da li i na koji način pandemija utiče na mentalno zdravlje radnika i na koji način redefiniše njihove živote. Takođe, šta su poslodavci i sindikati preduzeli u cilju očuvanja i unapređenja mentalnog zdravlja.

Ciljna grupa bili su zaposleni (primarno članovi sindikata), koji su imali radni odnos ili bili radno angažovani u bilo kojoj formi tokom pandemije.

Istraživanje je urađeno na uzorku od 610 ispitanika iz gotovo svih većih mesta i gradova Srbije. Uzorak je uključivao ispitanike oba pola iz javnog i privatnog sektora, s tim što je u uzorku **većin a ispitanika iz javnog sektora**

Trećina ispitanika je izjavila da rad za vreme pandemije ima negativan uticaj na njihovo mentalno zdravlje. U ovom smislu, ugroženije su se osećale žene, zaposleni koji imaju između 35 i 50 godina starosti, dok nije nađena značajna povezanost u negativnom uticaju na psihičko zdravlje između onih koji su bili pozitivni i onih koji nisu imali KOVID-19. **U uzorku je 30% bilo pozitivno na virus KORONA-19. Dodatni stres na radu u uslovima**

pandemije osećalo je 63% ispitanika. Stres izazvan strahom da se zaraza može doneti kući je osećanje koje prijavljuje 45% ispitanika

, dok strah za vlastitu sigurnost i nedostatak zaštitne opreme prijavljuje jako mali broj ispitanika.

Takođe, jedna trećina ispitanika navodi da im promene u načinu radu i promenjena radna atmosfera u uslovima pandemija izaziva dodatni stres

. Od fizičkih i psihičkih tegoba, u poslednjih godinu dana,

glavobolju je imalo 51% ispitanika, nesanicu 48%

, gubitak težine 10%,

osećaj izolovanosti od drugih 53%, nemiran san 47%

, napade anksioznosti 25%,

usamljenost 35%

, tugu 43%, depresiju 30%, osećanje manje vrednosti 23%,

stalni osećaj nervoze i napetosti 48%

i osećanje krivice 20%, tako da se može zaključiti da su

najizraženiji simptomi bili osećaj izolovanosti od drugih, stalni osećaj napetosti i nervoze, glavobolja, nemiran san i nesanica

Zabrinjavajući su podaci o fizičkim i psihičkim tegobama koje zaposleni prijavljuju u vreme pandemije. Može se pretpostaviti da dodatni stres i strah u uslovima pandemije, kao i nerazumevanje i nepružanje podrške osobama koje imaju poteškoće sa psihičkim zdravljem, može imati značajan uticaj na pogoršanje psihičkog zdravlja. U tom kontekstu, primećuje se verovatnoća pojave depresije i anksioznosti (uzimajući u obzir simptome koji izazivaju depresiju: nesanica, izolovanost, povlačenje, napetost, nervoza...) kod zaposlenih koji naiđu na nerazumevanje od strane poslodavaca i kolega.

Nedostatak socijalne interakcije viđen je kao još jedan od faktora koji štetno utiču na mentalno zdravlje.

Kada je u pitanju kvalitet života, više od 50% ispitanika izjavljuje da su nezadovoljni, u ovom smislu mnogo više su nezadovoljnije žene, dok je većina ispitanika zadovoljna odnosima sa ukućanima za vreme pandemije. Više od polovine ispitanika izjavilo je da su zadovoljni svojim trenutnim funkcionisanjem na poslu/u organizaciji, dok većina njih smatra da su međuljudski odnosi i radna atmosfera bili bolji pre početka pandemije.

Kada je u pitanju strah od otkaza, više od polovine ispitanika je izjavilo da nema taj problem. Najveći broj ispitanika odlazio je svakodnevno na posao, a od onih koji su **radili od kuće (10%)**, najveći broj smatra da ih to uopšte nije poremetilo ni u radu, a ni u životu. Tako da se može izvesti zaključak da rad od kuće nije imao negativan uticaj na privatni život ispitanika. Kada su u pitanju prihodi, kod 80% ispitanika plata je ostala ista.

Odnos sindikata prema pristupu psihičkom zdravlju ocenjen je kao pozitivan, jer je 44% ispitanika izjavilo da može da računa na pomoć sindikata ukoliko imaju poteškoća sa mentalnim zdravljem. Većina njih navodi da je sindikat preduzeo određene aktivnosti u cilju poboljšanja mentalnog zdravlja.

Kada je u pitanju odnos poslodavaca prema psihičkom zdravlju, većina ispitanika smatra da nije odgovarajući. Većina njih (51%) smatra da poslodavci nisu preduzeli nikakve korake u pružanju podrške radnicima koji imaju probleme sa psihičkim zdravljem. Takođe, 60% ispitanika navodi da poslodavci nisu sproveli konkretne procene rizika stresa na radnom mestu, a koji se tiču psihičkog zdravlja, dok 43% ispitanika smatra da je poslodavac na adekvatan način pružio podršku i upravljao promenama na radnom mestu za vreme pandemije KOVID – 19. **Polazne pretpostavke (finansijaska nesigurnost, smanjenje plata, smanjenje broja zaposlenih, strah od gubitka posla, gubitak posla – za vreme pandemije) za koje se očekovalo da će biti glavni uzročnici negativnog uticaja na psihičko zdravlje, pokazali su se manje bitnim od stresa izazvanog izmenjenim uslovima rada, strahom od zaraze, neizvesnosti i socijalne izolacije.**

Svi podaci dobijeni istraživanjem pokazuju da je neophodan zajednički rad svih aktera društva kako bi se umanjili negativni efekti korona virusa na psihičko zdravlje.

Za Savez samostalnih sindikata Srbije rezultati dobijeni istraživanjem predstavljaju dobru početnu osnovu za otvaranje socijalnog dijaloga, koji će produbiti i razjasniti mnoga pitanja koja su se pojavila u ovom istraživanju, ali i podstaći sve zainteresovane strane na saradnju u rešavanju ovog, ali i mnogih drugih problema, koji onemogućavaju zaposlenima u Srbiji **bezbedan i zdrav rad.**